

2. Меліхова Ю.О., Проблемні питання та шляхи реформування системи адвокатури в Україні на сучасному етапі розвитку/ Наше право №3 URL: file:///C:/Users/Busik/Downloads/Nashp_2017_3_29.pdf

3. Коваль К., Стратегія розвитку адвокатури України/ Юридична газета — всеукраїнське щотижневє професійне видання URL: <http://yur-gazeta.com/publications/actual/strategiya-rozvitkuadvokaturi-ukrayini.html>

4. Фіолевський Д.П. Адвокатура : підручник / Д.П. Фіолевський. – 3-тє вид., випр. і допов. – К. : Прав. єдність, 2014. – 622 с. – Бібліогр. : С. 488-496. – С. 71.

5. Адвокатура: минуле та сучасність // матеріали IV Міжнар. наук. конф. адвокатів, молодих вчених, аспірантів та студентів, 22 листопада 2014 року, Одеса / ред. : В.М. Дрьомін; уклад. : Т.О. Остапенко, Л.Ю. Чекмарьова, Л.Р. Познахівська ; Рада адвокатів Одес. обл., Нац. ун-т «Одес. юрид. академія», адвокат. об'єднання «Одес. обл. колегія адвокатів». – О. : Грінв Д.С., 2014. – 414 с.

Брага Д.А.

*аспірантка другого року навчання кафедри адвокатури
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

ЗАСАДИ ВЗАЄМОДІЇ ІНСТИТУТУ АДВОКАТУРИ І ДЕРЖАВИ

За час існування адвокатури на теренах України її статус в суспільстві та державі змінювався. Із закріпленням в Конституції ст. 131-2, яка передбачає, що «для надання професійної правничої допомоги в Україні діє адвокатура. Незалежність адвокатури гарантується» та прийняттям Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» держава значно підвищила значимість інституту адвокатури. Зміцнилось становище інституту адвокатури в суспільстві, розширилось її офіційне визнання не лише в межах судової системи, а в державі в цілому. Разом з тим, спірні питання діяльності даного інституту, зокрема її взаємодії з органами державної влади, залишаються і сьогодні. Надалі тривають дискусії з приводу визначення місця та ролі адвокатури в суспільстві, меж незалежності від державних структур. Загальновідомо, що для ефективної діяльності будь-якого інституту, в тому числі адвокатури, необхідна взаємодія із державою, в котрій даний інститут існує. Стандартами незалежності юридичної професії Міжнародної асоціації юристів, прийнятими у 1990 р, визначається, що з метою правового навчання суспільства, встановлення справедливої системи юстиції та паралельно зміцнення незалежності юридичної професії, зокрема адвокатів, останні повинні симбіотично взаємодіяти із державою [2]. Додамо,

що ефективна взаємодія адвокатури та держави є безумовною запорукою існування верховенства права у суспільстві.

Безумовно, основоположною засадою побудови відносин між інститутом адвокатури та держави є незалежність даного інституту від органів державної влади. Відповідну думку висловлює у своїх працях низка вчених. Так, Т. Б. Вільчик зазначає «незалежність адвокатури – це стан балансу між інтересами цього інституту і держави, який відповідає вищій конституційній цінності – забезпеченню прав людини. Ця незалежність може бути обмежена лише в інтересах ефективного виконання професійного обов'язку адвокатом і в інтересах правосуддя та у межах, що впливають з принципів професійної етики і чинного законодавства» [5, с. 64]. О. Фазекош наголошує, що «незалежна адвокатура – це банальна протитрута проти найменшого прояву тоталітаризму в справах держави. Тож, правова держава без висококваліфікованої і незалежної адвокатури – просто фікція, яка не тільки не здатна забезпечити пріоритет прав і свобод людини, але і не в змозі забезпечити своє власне існування» [3], що цілком влучно характеризує роль адвокатури в державі, оскільки без такого важелю впливу на державні органи, як адвокатура, неможливо побудувати правову і демократичну державу. Зважаючи на вищевикладене, адвокатура та державні органи мають діяти в «тандемі» не зачіпаючи інтереси одне одного та об'єднуючи зусилля для досягнення основної мети існування правової і демократичної держави – реального забезпечення прав і законних інтересів людини і громадянина. Окрім цього, як підкреслює С. В. Прилуцький, «саме адвокатура має бути надійною опорою судової влади та правосуддя» [4, с. 240]

Визначаючи місце адвокатури у суспільстві і державі, вчені зазначають, що адвокатур в практичній своїй формі вплетена до тканини конституційного законодавства, що на адвокатуру держава поклала відповідальну місію забезпечення населення кваліфікованою правовою допомогою [7, с. 55]. Проте, для того, щоб адвокатура діяла ефективно в межах обов'язків, покладених на неї державою, в свою чергу держава має надати умови для здійснення такої діяльності. Як вказує А. В. Кузьмінних: «Держава повинна забезпечувати незалежність адвокатури й доступність юридичної допомоги; сприяти здійсненню заходів щодо підвищення кваліфікації адвокатів, вживати заходи щодо захисту адвокатів від переслідувань, необґрунтованих обмежень їх професійної діяльності» [8, с. 231]. Необхідність встановлення засад взаємодії органів державної влади та адвокатури також викликана тим, що, як вдало висловились Т. Б. Вільчик, «адвокатура є одним з правозахисних інститутів держави, одночасно він є невід'ємною частиною державного механізму відправлення правосуддя, життєво необхідною для ефективного функціонування судової влади, покликаною конституційно контролювати діяльність виконавчої та законодавчої влади у сфері забезпечення конституційних прав і свобод людини» [6, с. 24]. А, як відомо, забезпечення

конституційних прав і свобод людини і громадянина є найвищою цінністю і метою для будь-якої правової, демократичної держави, якою є і Україна.

Адвокатура має бути незалежною від держави такою мірою, щоб мати можливість здійснювати свою діяльність без втручання з боку держави в досягненні спільної мети – захисту прав і законних інтересів людини і громадянина. Для того, щоб забезпечити вищезазначений рівень відносин між інститутом адвокатури та державою, вважаємо, що є необхідним закріплення на законодавчому рівні не лише методів впливу з боку держави на адвокатуру, а й перелік обов'язків, що покладаються на державні органи, які мають здійснюватися ними для реального забезпечення незалежності досліджуваного інституту. Таким чином, доцільним є розкриття загальних положень взаємодії адвокатури та держави, закріплених у ст. 5 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», з чіткою розмежованістю їхнього симбіозу. Доповнити дану норму наступним змістом: «Держава своїми діями виключає можливість втручання в адвокатську діяльність. Будь-яке втручання тягне за собою встановлену законом відповідальність.»

Список використаної літератури:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. – № 30. – 141 с.
2. Стандарти незалежності юридичної професії Міжнародної асоціації юристів / прийняті у вересні 1990 р. в Нью-Йорку. URL: <http://pravolib.pp.ua/ist-12--idz-ax247--nf-26.html>
3. Електронний ресурс [режим доступу: https://zib.com.ua/ua/138956-problema_nezalezhnosti_advokaturi_vid_davnogo_rimu_do_sogode.html]
4. Прилуцький С. В. Судова влада в умовах формування громадянського суспільства та правової держави в Україні : автореф. дис. д-ра юрид. наук : 12.00.10 / С. В. Прилуцький. – К., 2013. – с.240
5. Вільчик Т. Б. Адвокатура й держава: взаємодія в забезпеченні прав і законних інтересів громадян // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. 2014 №10-1 том 1. – с. 64
6. Вільчик Т. Б. Функції інституційної адвокатури // Форум права: електрон. наук. фахове вид. 2017. № 2. – с. 24
7. Калинюк С. С. Інститут адвокатури в механізмі реалізації права людини і громадянина на правову допомогу: конституційно-правовий аспект: дис. к-та юрид. наук :12.00.02 / С. С. Калинюк , 2015. – с.55
8. Козьмінних А. В. Адвокатура як інститут громадянського суспільства в сучасній науці / А. В. Козьмінних // Актуальні проблеми політики: зб. наук. Праць / ОНЮА. – Одеса: Фенікс, 2009-вип. 36. – с. 228-235